

'הוצאות שבת ויום טוב'

לוו עלי ואני פורע

עונג שבת: מצוה על האדם לכבד ולענג את השבת, דכתיב (ישעיהו פרק נח פסוק יג) וְקִרְאתָ לַשַּׁבָּת עֲנֵג. לדעת הרמב"ן (ויקרא כג ב) עיקרו מן התורה, והשבת הוא בכלל מקראי קדש. ופרשו בספרא (אמור יב), דהיינו לקדשו ולכבדו בכסות נקיה, ולענגו באכילה ושמיה. ולדעת החינוך (מצוה רצז) מצות עונג שבת היא רק מדרבנן.

לוו עלי: הגמ' (ביצה דף טו: טז) דורשת את הפסוק (נחמיה פרק ח פסוק י) כִּי הָיְתָה ה' הָיָא מְעַבְדְּכֶם, אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, בני, לוו עלי וקדשו קדושת היום, והאמינו בי ואני פורע. מפרש רש"י, חדות ה', השמחה שאתם עושים בשביל הקב"ה, היא מועזים לשלם ההלוואות. המהרש"א (יחידושי אגדות ד"ה לו) מוסיף לפרש את תחילת הפסוק, וְאֵל תִּקְעֶצְבוּ, כלומר אל תדאגו שיחסר לכם פרנסה בחול, כי נאמן הקב"ה לפרוע.

מוסיפין לו: בהמשך הסוגיא בביצה מובא, כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים (גירסת הב"ח על פי הרי"ף והרא"ש 'ועד ראש השנה'), חוץ מהוצאת שבתות והוצאת יום טוב, והוצאת בניו לתלמוד תורה, שאם פחת פוחתין לו, ואם הוסיף מוסיפין לו.

מסביר רש"י, שנקצב לאדם בתחילת השנה סכום מזונות לכל השנה, ועל האדם להזהר לא להוציא יותר מידי הוצאות, שלא יוסיפו לו למזונותיו יותר ממה שנקצב לו. אבל הוצאות שבת, לא נקצב כמה יקבל, ומהיכן תבואהו, אלא לפי מה שרגיל ממצאיים לו, לשעה או לאחר שעה.

רש"י מפרש את לשון הגמ' 'אם פחת פוחתין לו', כלומר 'ממצאיים לו שכר מועט', השפת אמת (ביצה טז ד"ה ברש"י), מביא את רש"י, ומוסיף לפרש בדרך אפשר, שהכוונה פוחתין ממש, שאם אדם ממעט בכבוד שבת ויו"ט, הוצאות השבת יורדות לו מהסכום של הקצבה השנתית שנקבע עבורו בראש השנה, וזהו 'פוחתין', שמפסיד ממה שנקצב לו. ואם מוסיף מוסיפין לו, הכוונה, שהוצאות השבת יתווספו לקצבה השנתית [אפשר

משיב כהלכה

במדור זה מופיע שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, התשובות הנכונות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב, כל מי ששולח תשובה מובחרת על השאלה נכנס להגרלה!

(ההגרלה על דעת רבני המכון)

הפרס השבועי: סט חפץ חיים ג' כרכים עם ביאור 'ארחות חיים' נדבת המחבר הגאון רבי יהודה דוב רוטנר שליט"א

שאלה: בבירור על שידוכים, האם צריך לגלות את החסרונות שיש למדובר, או לא, והאם יש הבדל בין סוגי החסרונות?

מצד אחד, אין אדם מושלם בעולם, וכמו שיש חסרונות לצד א' יש גם חסרונות לצד ב'. ואם יגלה ויורידו את ההצעה, מקלקל שידוך בידים.

מצד שני, כיון שהבירור הוא לתועלת, חובה עליו לגלות את כל האמת ששואלים, והם יחליטו האם מסכימים לחסרון, מקורות: חפץ חיים ציורים, ציור שני ואילך.

תשובות ניתן להעביר עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתיגע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה), בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד) באחת האפשרויות הבאות:

- בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 - שולחה 4
- בעמדות 'נדריים פלוס' ו'קהילות', קופת 'עומק הפשוט'
- בחדר 'קול הלשון', ישיבת מיר 'ירושלים', תיבת 'עומק הפשוט'
- במקס מספר 1532-6507823
- במייל 5047867@gmail.com

שם הזוכה בהגרלת גיליון 218 על סך 100 ₪
האברך החשוב הרב יעקב ישראל אומן שליט"א
כולל 'שמחת התורה' מודיעיני עילית

המדור השבוע נודב על ידי
 הגאון רבי יהודה דוב רוטנר שליט"א בעל מחבר
 חפץ חיים ג' כרכים עם ביאור 'ארחות חיים'

לזכרון עולם בהיכל ד'

זכות הופעת הגיליון הונצח לעילוי נשמת הגאון החסיד
רבי שלמה זלמן בן רבי אליעזר בלוך זצ"ל
 מתלמידי החפץ חיים נלב"ע י"א סיון תשל"ו
 ת.נ.צ.ב.ה.

לתרומות והנצחות
 ייג עכשיו 02-5377085
 שולחה 8

ונחלק **המשנה ברורה** (סימן רמב ס"ק ד, שעה"צ ס"ק טו), בשם **התוספות שבת ופרי מגדים ונתיב חיים ולבושי שרד ומאמר מרדכי**, שמותר רק מגוי, או מישראל בדרך היתר.

3. ג' דרגות הוצאות שבת

המצות הדינים מדברי **השו"ע** (סימן רמב סעיף א סימן נ"ט סעיף ב) **והשני"ב** (סימן רמב ס"ק א), **ושער הציון** (ס"ק ז, א), **וביאור הלכה** (ד"ה ולא). שיש ג' דרגות הוצאות שבת. (א) אם יש לו אפשרות, ירבה בכבוד שבת בבשר ויין ומגדנות כפי יכולתו.

(ב) אם יש לו ממון קצת בשיעור ג' סעודות ויותר מזה קצת, יקנה ג' סעודות וכסא דהרסנא. ויזרו עצמו להצטמצם בימות החול, כדי לכבד את השבת גם יותר ממאכל אחד. ולא ידאג שמא יחסר לו בימות החול, ויבטח בה' שישלים לו את מה שהוציא לשבת. אך לא יטיל על האחרים הוצאות כיבוד שבתותיו לעגנו כראוי, כיון שיכול להסתפק במעט בימות החול. ורק אם כבר נצרך לבריות, על הצדקה לתת לו ג' סעודות וכסא דהרסנא, ובאדם נכבד הכל לפי כבודו.

(ג) אם השעה דחוקה לו ביותר, שיש לו רק מזון שתי סעודות לשבת, יעשה שבתו חול ולא יצטרך לבריות, שיאכל רק שני סעודות בלי תבשיל, ולא יקח הלוואה כי אין לו משכון ואין לו מהיכן להשיב.

4. תנאי ההבטחה

רק למאמין: בעל **ההפלאה רבי פינחס הלוי הורוויץ זצ"ל** (בספרו **המקנה** קידושיין דף פב. ובספרו **פנים יפות** דברים פרשת ראה פרק טו), מדייק את לשון הגמ' 'לוא עלי והאמינו בי ואני פורע', 'כפי ערך חוזק האמונה כן יהיה מבטחו'. ומיישב בכך את קושיית התוס', ממה שאמרו 'עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות', והתירושי, שאם בטחונן חזק, בוודאי יהיה ד' מבטחו, ובזה אמרו 'לוא עלי ואני פורע', ואם אין בטחונן חזק, בזה אמרו 'עשה שבתך חול'.

וכן אמר **החזו"א זצ"ל** (אמרי יוסר שבת סימן יח לדף קיח., מעשה איש חלקה ה עמוד ככו), 'רק אם מאמין בכך, מתנהגים איתו מן השמים כך'. (וכתוב בסוגריים **מהר"ר מאיר גריינימן זצ"ל** - לא ידעתי קעת אם אמרה בהחלט או שצידד כך). וכן כתב **בחוט שני** (הלכות שבת חלק א עמוד מז), שההבטחה של 'ואני פורע' תלוי בדרגת מידת הביטחון של האדם. והוסיף בחוט שני, למרות שכתב **החזו"א** (אמונה ובטחון פרק ב אות א) שמידת הבטחון פירושו שאין מקרה בעולם, והכל מאתו יתברך, ואין פירושו הבטחה שהקב"ה יעשה לו רק טוב. מכל מקום לגבי הוצאות שבת, יש הבטחה מיוחדת שבוודאי פרע הלוואתו.

וכתב בספר **בן יהוידע** (ביצה דף טז. ד"ה ובוה) שזכות הביטחון פועלת גדולות ונצורות בהשפעת העולמות, ומגיע עד עולם האצילות, 'בזכות הביטחון במשך שפע חן ושפע טוב, וזהו (תהלים פרק פד פסוק יב) חן וְנִכְבְּדוּ יְהוָה, וגם לא יִמְנַע טוב, וכל זה הוא להִלְכִים בְּתַמִּים, הם בעלי הביטחון'.

דרך נפלאה למדוד את מידת בטחונן בה', בספר **עינינים בהלכה** (הלכות שבת עמוד תכד) מבין בשם **החפץ חיים**, שפירש מה שכתב **בשער הציון** (ס"ק יב) 'הכל לפי הענין', באיזה ענין תלוי, ופירש כי הלווה צריך לתאר לעצמו, אם חבירו שאין לו מהיכן לפרוע, בא ללוות ממנו לצורך שבת. על סמך ההבטחה לו עלי ואני פורע, אילו היה מלווה לו וסומך על הבטחת חז"ל, יכול גם ללוות לעצמו על סמך הבטחת חז"ל, אבל אם לחבירו לא היה מלווה, גם לעצמו אינו רשאי לקחת הלוואה.

לכבוד שבת: תנאי נוסף בצינו, שיכולו לכבוד שבת ולא לכבוד עצמו. **בתולדות יעקב יוסף** (פרשת קדושים) פירש

לפרש כוונתו, שאם מוסיף מוכח שהאוכל הוא לכבוד שבת ולכן אינו בכלל כנסת בחשבון של הקצבה השנתית. אבל אם פוחת, נמצא שאינו לכבוד שבת, והרי זה הוצאות של ימות החול שנכנס בקצבה השבועית.

1. בלי מצרים נחלה

בלי שיעור: עוד מצינו **בגמ'** (שבת דף קיח.), כל המענג את השבת, נותנים לו נחלה בלי מצרים, **שנאמר** (ישעיהו פרק נח פסוק יד) אֲזַ וְתִתְעַנְגַּע עַל ה' וְהִרְפַּתְתִּיךָ עַל פְּמָתִי אָרֶץ וְהִנְאָלְתִּיךָ נַחֲלָתִי יַעֲקֹב אֲבִיךָ וְגו', וכפי שהגמ' מבארת בהמשך, נחלתו של יעקב, שכתוב בו (בראשית פרק כח פסוק יד) וַיִּרְצֶף־יָמָה וַיְקַדְמָה וַיַּנְגִּיבָהּ. ופירש **הבית יוסף** (סימן רמב), שהשכר הוא מידה כנגד מידה, כשם שמפזר מעותיו בלא שיעור לצורך השבת, כך יתנו לו נחלה בלא שיעור.

עוד מצינו **בגמ'** (שבת דף קיט.) במעשה של יוסף מוקיר שבת, שקנה את הדג בערב שבת במחיר יקר ומצא בו מרגלית, ומכר אותה בשלוש עשרה עליות של דינרי זהב, ופגש אותו אליהו הנביא (**תוס'** חולין דף ו. ד"ה אשכחיה) ואמר לו 'מאן דיזיף שבתא פרעיה שבתא' - מי שלוה לכבוד שבת, השבת מחזירה לו, ובהמשך הגמ' שם, בשאר ארצות מתעשרים בשביל שמוכרים את השבת.

וזה לשון **הזהר הקדוש** (ספר שמות פרשת פקודי עמוד רנה.) לגבי הוצאות שבת, 'ההוא בר נש דאכיל ושתי וחדאי, כל מאי דאפיק למיכל למפלי, הוא ילונן לקודשא בריך הוא בהלואה, ואיהו יקיב ליה כפלים, מכל מה דאפיק בהאי' (פירוש: אותו האדם שאוכל ושותה ושמה, כל מה שמצויא לאכול ולשתות, הוא ילונן לקדוש ברוך הוא בהלואה, והוא יתן לו כפלי כפלים מכל מה שהוציא בזה).

ולשון **הפייטן** בזמור 'כל מוקשי' שְׁמָרוּ הַרְבֵּה מֵאֵד עַל פִּי פִּעְלוֹ. ובזמור 'מה ידידות' לליל שבת, נַחֲלָתִי יַעֲקֹב יִרְשׁ, גְּלִי מִצְרִים נַחֲלָה. ובזמור 'ברוך קל עליון' ליום שבת, וְאֶשְׂרֵי כָּל חוֹזְקָה (מחכה) לְתַשְׁלוּמֵי כִפְּלָה.

2. תלויה כמה כסף יש לו

למרות שפסוקי פי' חֲדָתָהּ ה' היא מְעַזְכֶּם, נאמר לגבי ראש השנה, מבואר **בתוס'** (ביצה דף טו: ד"ה לוא עלי), שהוא הדין לגבי שבת. והקשו על מה שאמרו לוא עלי ואני פורע, מהמבואר **בגמ'** (פסחים דף קמב.) 'עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות'. ותירצו שהגמ' בפסחים מדברת כשאין לו לפרוע, ולכן יעשה שבתו חול כדי שלא יצטרך לבריות.

לדעת **הגהות אשר"י** (ביצה פרק ב סימן ד.) **והמהרש"ל** (ביצה טו.), הפשט בתוס' הוא, שאם יש לו משכון ללווה, ואם אין לו משכון יעשה שבתו חול ולא יקח מן הצדקה. לדעת **הב"ח** (סימן רמב) **והגר"א** (הגהות הגר"א על הגמ' והשו"ע סימן רמב) הפשט בתוס', שאם אין לו ממי ללוות יעשה שבתו חול, ואם יש לו ממי ללוות יקח הלוואה.

המשנ"ב (סימן רמב ס"ק ג) פוסק להלכה את שני השיטות, שרק אם השעה דחוקה לו ביותר, שאין לו משכון ואינו יכול להשיג הלוואה בלי משכון, יעשה שבתו חול, אך אם יכול להשיג הלוואה, צריך ללוות שלא לבטל מצות עונג שבת. **השער הציון** (ס"ק יב) הביא **מעטרת זקנים** (סימן רמב ס"ק א), שילווה רק אם משער שיהיה לו במה לפרוע, ואם אין לפרוע על זה נאמר 'עשה שבתך חול', וסיים השער הציון 'ונראה דהכל לפי הענין'.

כתב **המגן אברהם** (סימן רמב ס"ק ב), ליון ברבית לצורך סעודת שבת. **בשו"ע הרב** (סימן רמב סעיף ט) התיר ריבית דרבנן לצורך סעודת שבת ויז"ל, כשאי אפשר לו בלא ריבית.

ההוצאות בדרך מופלאה).

לא למותרות: מובא בשם הגר"ש אלישיב זצ"ל (שבות יצחק חלק ו עמוד קפח בהערה). כל המוסף מוסיפים לו, נאמר רק לצרכי כבוד שבת, ולא למותרות. והורה שהתשלום לגנטרסור עבור תאורה ומיזוג אוויר, הוא בכלל צרכי השבת שיש בזה ההבטחה שכל המוסף מוסיפים לו, שאין זה כבוד השבת שיחסר לו בשבת ממה שהוא רגיל בימות החול.

וכן הורה הגר"ל שטיינמן זצ"ל (מוסף שבת קודש תשס"ח חג הסוכות עמוד 9), שלכבוד שבת מספיק לאברך דג ועוף ולא צריך בשר, ואם יש לו כסף יכול לקנות שבת יותר, אבל לא עד 'פרעסין' (זלילה). והוסיף (מאחורי הפרגוד עמוד 79). מה שהבטיחו חז"ל שכן רב למענג את השבת, עיקר הכוונה לאדם שמענג לכבוד שבת קודש, ולא לכל מי שדשו ושבע ומתענג לעצמו.

וכתב בפסקי תשובות (סימן רמב ס"ק ז), שאין ללוות או לחזר על הפתחים, רק לצרכים הבסיסים של השבת, אבל לא כדי להרבות במגדנות ועינוגים.

סעודה חשובה: ולדעת הגר"ש שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל (הליכות שלמה פסח פרק ט הערה 6) קשה לומר בזה כלל קבוע כמה רשאי לפזר, אולם מצד הסבא נראה שהוא כשיעור שאדם שפרנסתו מצויה, מוציא לסעודה כאשר השמחה במעונו. וכעין זה הורה

הגר"ח חיים פנחס שיינברג זצ"ל (דרור יקרא עמוד שעה), שהוא כשיעור שרגיל להוציא בסעודות חשובות, אבל ההוצאות בסכומים יקרים לא חוזר. והוסיף שאסור לנסות בזה את ה'.

מה שצריך: והורה הגר"א אביגדור בנצנל שליט"א (ירושלים במעודה עמוד מב), שכל ההוצאות הקשורות לשבת, הם בכלל ההבטחה, ולא רק המאכלים. והשיב הגר"צ אבא שאול זצ"ל (שו"ת אור לציון חלק ג - הערות פרק כ הערה יא), כאשר מוריד את הסיד מהגז, אין לחוש להפסד מומן מצד בעירת הגז שלא לצורך, שגם זה בכלל הוצאות שבת ויו"ט שאם הוסיף מוסיפים לו.

ובתשובת הגר"א מאיר ברנדסדופר זצ"ל (שו"ת קנה בושם חלק ג סימן יג), לא רק דבר שמחויב לשבת, אלא גם מה שאינו מחויב כגון הנאת רחיצת גופו בחמין לכבוד שבת הוא בכלל ההבטחה.

אין שיעור: מאידך לדעת הגר"ש שמשון פינקוס זצ"ל (נפש משמשון עמוד רב) אין הגבלה להבטחת 'אם הוסיף מוסיפין לו, ויכול לקנות לכבוד שבת כל מה שיש בחנות בחינם, והיה אומר ביום שיש לעומדים בחנות, יש לכם הזדמנות חד שבועית לערוך קניות לשבת על חשבונו של מלך מלכי המלכים הקב"ה. והשיב לבנו, שגם מה שקונה לשבת בשפע וברוחב לב, ונשאר לשאר ימות השבוע הוא בכלל ההבטחה.

5. פנינים

נס נסתר: דבר נפלא פירש הבעל שם טוב זיע"א (על התורה פרשת יתרו אות מז), שבאמת צריך להבין, מדוע לא מזמין הקב"ה לעני את הוצאות השבת במזומן לפני שהוא קונה, בכדי שלא יצטרך לקחת הלוואה ולפרוע? והשיב, הרי ידוע שהרכבה שורה רק על דבר, שכן שכר קיים, כמו באסוף שמן של אלישע, ולא על דבר ריק, ורק בנס מפורסם יכול להיווצר

בדרך רמז, וכיון לדבריו **הפני מנחם מגור זיע"א** (אוצר מכתבים חלק א מכתב ט), את מאמרם, אם מתכוון לשם שמים "עלי", נאמר הכלל 'לוי עלי ואני פורע, אבל אם כוונתו להנאות - "שבת", על זה הכלל, עשה 'שבתך' חול.

דרך נפלאה לדעת אם אכן מתכוון לכבוד שבת, ביאר המגיד מדובנא (אהל יעקב פרשת בהר, מובא בילקוט לקח טוב פרשת בהר) על **הפסוק** (ויקרא פרק כה) וְכִי יִמְנָן אָחִיךָ, וּבְמַדְרֵךְ (שמות רבה לה ב) הא הוא **דכתיב** (משלי פרק יט) מְלִיזָה ה' חוֹנֵן דָּל. ההוכחה שאדם מכבד את השבת ולא את עצמו, במה שדואג גם לאחיו האביון שיהיה לו אוכל לשבת. ומתי הוא מלה לד' (כביכול), כאשר הוא חונן דל, שאז הניתנה הוא לכבוד השם. והאריך שם לפרש ענין זה בדרך משל.

על פי משל זה, הורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א (מאחורי הפרגוד עמוד 79), שאם מענג את עצמו בשבת לכבוד עצמו, ולא לכבוד השבת, שאנו בכלל ההבטחה. והשיב לשואל (חיים של פרנסה עמוד קצא), שאם מכוון באמת רק לכבוד שבת, הקב"ה יפרע לו.

כעין יסוד זה מצינו ברמב"ם (הלכות יום טוב פרק ו הלכה יח), שאם אוכל ושותה הוא ובני ביתו ואינו מאכיל ומשקה לעניים, אין זו שמחת מצוה אלא שמחת כרסו.

לפי ממונו: לשון רש"י (ביצה טז. ד"ה חוץ) 'לפי מה שרגיל ממצאיים לו', לשון הרמב"ם (הלכות שבת פרק ו הלכה ז) 'הכל לפי ממונו של אדם' וכל המרובה... הרי זה משובח, לשון השו"ע (סימן רנ סעיף ב) ירבה בבשר ויין ומגדנות כפי יכלתו, לשון השער הציון (סימן רמב ס"ק יב) 'ונראה דהכל לפי הענין'.

גדר הדברים, מבאר **בחוט שני** (הלכות שבת חלק א עמוד מה), בכל ההוצאות אסור לאדם ללוות כשאינו יודע מהיכן יפרע, **דכתיב** (תהלים פרק לו פסוק כא) לֹאֶךָ רָשָׁע וְלֹאֶי יִשְׁלַם, ועליו לחשב לטווח ארוך כמה הוצאות והכנסות יש לו, וכמה יוכל להוציא עכשיו, ולא יוציא יותר ממה שנקצב לו מן השמים, שלא יוסיפו לו עוד, ואם יוציא יותר מזה, יבוא לידי גזל וחמס.

אבל בהוצאות שבת, רשאי להוציא כפי יצולתו ולפי ממונו שיש לו עכשיו, ואינו צריך להתחשב עם מה שיצטרך אחר כך לזמן ארוך, וכן מותר להוציא לכבוד שבת אפילו יותר מחומש, כמבואר **באשל אברהם** (בוטשאטש, סימן רמב), שבהוצאות שבת לא נאמר הכלל 'המבזבז אל יבזבז יותר מחומש' (כתובות דף ג). אבל לא ילך בדרך גזמא, אם אין לו כסף, לא ליהוה שכומים גדולים לעשות את סעודות השבת כסעודת שלמה בשעתו.

הוסיף שאם יכול לטרוח ולקנות צרכי השבת, בחנות זולה מרוחקת, והטרחה ללכת לחנות הרחוקה תפריע לו בהכנות לשבת, מותר לקנות בסמוך לביתו ביוקר, והוא בכלל הוצאות שבת.

(כשאיין לו כסף, ולוהו על סמך ההבטחה לו עלי ואני פורע, יש תנאי לא להפריז, אבל כשיש לו כסף, מצוה לענג את השבת ללא שיעור, כדברי הבית יוסף לעיל, שהמפורז מעותיו לכבוד שבת ללא שיעור, זוכה לנחלה בלי שיעור. וכן שמעתי מיהודים חביבים שמספרים על עצמם, שקונים בשפע גדול לכבוד שבת המלכה, בלי קשר למצב הכלכלי שלהם, כדבר חז"ל: הוצאות שבת ויו"ט לא נכנס לחשבון, ורואים בחוש שאין חקב"ה מוציא להם פתיעון

עדכוני הלכה

איש חסיד היה...

דבר נפלא שח' הג"ר מנשה ישראל רייזמאן שליט"א (שיעור בפרשת השבוע אידיש יום שני פרשת בחוקותי) בשם הגה"ק רבי חיים מאיר יחיאל אדמו"ר ממולוצינא זיע"א, במעשה של איש חסיד היה הנאמר בזמרי למוצאי שבת בפשוטו מזכירים את המעשה במוצאי שבת, מפני שמזכרו בו אליהו הנביא. אך הוא פירש, שהחסיד לא היה לו אוכל לכבוד שבת, ואף לא נשאר ברשותו חפץ למשכן, כי אם בגדי החול, ומשכן אותם כמו שאמרו חז"ל 'לו עלי ואני פורע', כאשר יש מה למשכן.

במוצאי שבת, לא היה לו בגד ללבוש למחר, מפני שבגדי החול היו ממושכנים, לאין פקדי לפורטה. אפילו שנה פרוטה, לקבל את גדיו. ולכן אשתו שלאה עברו בגדים, מהרה ושאלה משכנים. מלבושים נאים מתקנים, וביקש רבונו של עולם יזכר לך עתה. אתמול אשר דברת, מה שאמרו חז"ל 'לו עלי ואני פורע', והגיע אליהו הנביא ונבה את הבנין כדי לפרוע את הוצאות השבת, ולכן מספרים זאת במוצאי שבת, להודיע לכל אלו שלוח לכבוד שבת, לא לדאוג, כי הקב"ה ישלח להם צרכיהם ברווח. עוד הביא בשם הגה"ק אדמו"ר מצאנז זיע"א שהבנין שבנה אליהו עדיין עומד בהמבורג, ואפשר לראותו.

'יש מאין', והנה עני שביתו ריקן, ואין לו אפילו כסא דהרסנא שתחול עליו הברכה, אילו היה מקבל מן השמים צרכי שבת בלי הלוואה ופרעון, הוא בכלל נס גלוי, ומצינו נטאים ואמוראים שלא רצו ליהנות מנס מפורסם. לכן נותן הקב"ה בדרך הלוואה ופרעון, כדי שהנס יהיה 'נס נסתר' ולא יחשב 'הנאה ממעשה ניסים'.

דבר נורא כתוב בתיקוני זוהר (תקונא תשטרי דף לח), ביום השבת ופתחים השערים, ומשפיע נשמה יתירה על האדם, ואדם שמוסיף בכבוד השבת מוסיפים לו נשמה יתירה, וכל הגורע גורעים לו את הנשמה יתירה, ונשאר עני, ואם הוא חכם מסתלק ממנו חכמתו, ואם הוא עשיר מסתלק ממנו ממונו, ונשאר עני יבש. וכתב בבאיור הגר"א (שם) מה שאמרו חז"ל כל מזונותיו של אדם קצובין, כל המוסיף מוסיפין לו, וכל הפוחת פוחתין לו.

מתייחס למזונות הנשמה, שבשבת מתווסף השגה באדם כידוע. וגם כפשוטו שאם הוא עשיר ואינו מכבד את השבת מתרושש ונעשה עני. הרי לנו מדבריו, שהמאמר כל מזונותיו קצובין, ואם מוסיף מוסיפין, ואם גורע גורעים לו, מתייחס גם על רוחניות וגם על הגשמיות.

סיכום הגיליון:

דינים העולים

כבוד ועונג שבת: מצוה על האדם לכבד ולענג את השבת כפי יכלתו, וזוכה לנחלה בלי מצרים ויתברך בכפלי כפלים. **שיעור:** בכל ההוצאות לא יוציא יותר ממה שיש לו, שלא יחרוג ממה שקצבו לו מן השמים. אבל הוצאות שבת ויו"ט לא נכנס לחשבון, אם פחת פוחתים לו, ואם הוסיף מוסיפים לו. אם יכול להשיג הלוואה, יהיה והקב"ה יפרע, ולדעת העטרת זקנים לא יהיה לו מהיכן לפרוע, ובמקריע השעה "צ והכל לפי הענין.

תנאי ההבטחה: ההבטחה הוא, רק למאמין ובוטח בד'. ורק אם מכוון לכבוד שבת, ולפי מה שרגיל מציאיים לו, ולא יפריז בדרך גוזמא.

כפי יכלתו: ג' דרגות במצות עונג שבת. דרגה א' - אם יש לו כסף יקנה לכבוד שבת כפי יכלתו. וכל המרבה הרי זה משובח.

ג' סעודות וכסא דהרסנא: דרגה ב' - יש לו ממון קצת, יקנה ג' סעודות וכסא דהרסנא, ויבטח בה שישב לו את ההוצאות. וייצמצם בימות החול, לכבד את השבת גם יותר ממאכל אחד. ולא יטול מן הצדקה, ורק אם בלאו הכי נוטל מן הצדקה, יתנו לו ג' סעודות וכסא דהרסנא, ובאדם כנבד לפי כבודו.

שבתו חול: דרגה ג' - אם השעה דחוקה לו ביותר, ואין לו משכון ואינו יכול להשיג הלוואה בלי משכון, יעשה שבתו חול ולא יצטרך לבריות שלא יקח מן הצדקה.

נושא הגליון הבא:

'לשון הרע' בשידוכים....

הגליון נועד לעזור את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

אפשרות להנצחה לע"נ, לרפ"ו, וכדומה.

ניתן לשלוח רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס'

'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

קו הילכתא

02-5377-085

מוקד הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי

5047867@gmail.com

פקס: 02-6507823

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרות, ועוד...

הילכתא

לדעת לחיות מהלכה

- גליון שבועי
- שיעורים וימי עיון
- מוקד למענה הלכתי
- ביורוי הלכה אקטואליים
- קו הילכתא
- חברות הדרכה